

JUSTITSMINISTERIET

Folketinget
Retsudvalget
Christiansborg
1240 København K

Dato: 16. august 2012
Kontor: Procesretskontoret
Sagsbeh: Dan Bjerring
Sagsnr.: 2012-0030-0837
Dok.: 472086

Hermed sendes besvarelse af spørgsmål nr. 840 (Alm. del), som Folketingets Retsudvalg har stillet til justitsministeren den 7. juni 2012. Spørgsmålet er stillet efter ønske fra Pernille Skipper (EL).

Morten Bødskov

/

Dan Bjerring

Slotsholmsgade 10
1216 København K.

Telefon 7226 8400
Telefax 3393 3510

www.justitsministeriet.dk
jm@jm.dk

Spørgsmål nr. 840 (Alm. del) fra Folketingets Retsudvalg:

”Ministeren bedes kommentere henvendelsen af 31. maj 2012 fra Den Sociale Retshjælp vedr. ændring af reglerne for gælds-sanering, jf. REU alm. del – bilag 420.”

Svar:

1. Den Sociale Retshjælp peger i henvendelsen på tre problemer, der efter organisationens opfattelse gør sig gældende med hensyn til regler og praksis for gældssanering.

Den Sociale Retshjælp anfører for det første, at socialt udsatte reelt ikke har mulighed for at opnå gældssanering.

Organisationen henviser i den forbindelse til, at bestemmelsen i konkurslovens § 197, stk. 2, nr. 1, hvorefter kendelse om gældssanering i almindelighed ikke kan afsiges, hvis skyldnerens forhold er uafklarede, indebærer, at f.eks. kontanthjælpsmodtagere har meget ringe mulighed for at opnå gældssanering, idet kontanthjælpsydelsen må betegnes som en midlertidig ydelse.

Organisationen henviser endvidere til, at det forhold, at en gældssanerings-sag ikke i almindelighed kan genoptages, hvis den gældssaneredes økonomiske forhold forbedres (væsentligt), fører til, at skifteretterne i praksis stiller krav om et ganske sikkert budget for hele afviklingsperioden.

Organisationen foreslår på den baggrund bl.a., at reglerne ændres således, at der kan dispenseres fra de økonomiske betingelser i konkurslovens § 197, stk. 2, hvis den pågældende kan betegnes som socialt udsat, og således, at det bliver muligt at genoptage en gældssaneringssag, hvis den pågældendes økonomiske forhold forbedres mærkbart. Organisationens foreslår endvidere, at reglerne om eftergivelse af offentlig gæld lempes.

Den Sociale Retshjælp anfører for det andet, at straffede personer ikke har mulighed for at få saneret sagsomkostninger. Organisationens foreslår, at der indføres en særlig mulighed for gældssanering for straffede personer. Denne mulighed skal bl.a. være under betingelse af, at den pågældende ikke begår strafbart forhold på ny.

Den Sociale Retshjælp anfører for det tredje, at praksis ved de enkelte skifteretter er uensartet, og at muligheden for at opnå gældssanering således er

meget forskellig, alt efter hvilket embede der træffer afgørelsen. Organisationen finder, at der ikke er noget, der tyder på, at de ændringer af reglerne, der blev foretaget i 2005, bl.a. med henblik på at ensarte praksis hos skifteretterne, har haft den ønskede virkning. Organisationen foreslår på den baggrund, at der foretages en tilbundsgående undersøgelse af de skøn, skifteretterne foretager i praksis, og at det i lovgivningen (bl.a.) specificeres, hvad nyere gæld (der ikke kan saneres) er.

2. Konkurslovens § 197 om betingelserne for at opnå gældssanering har fået sin nuværende udformning ved lov nr. 365 af 24. maj 2005 om ændring af konkursloven og konkursskatteloven (Revision af reglerne om gældssanering). Lovændringen bygger på Konkursrådets betænkning nr. 1449/2004 om gældssanering. Ændringen af § 197 medførte, at betingelserne for at få gældssanering nu fremgår direkte af konkursloven. Lovændringen havde på dette punkt til formål at medvirke til at skabe en mere ensartet og forudsigelig retstilstand på gældssaneringsområdet.

Efter konkurslovens § 197, stk. 1, kan skifteretten efter en skyldners begæring afsige kendelse om gældssanering, såfremt skyldneren godtgør, at skyldneren ikke er i stand til og inden for de nærmeste år ingen udsigt har til at kunne opfylde sine gældsforpligtelser, og det må antages, at gældssanering vil føre til en varig forbedring af skyldnerens økonomiske forhold.

Konkurslovens § 197, stk. 2, indeholder i tilknytning hertil en opregning af en række forhold, der taler imod gældssanering. Kendelse om gældssanering kan således i almindelighed bl.a. ikke afsiges, hvis skyldnerens økonomiske forhold er uafklarede, eller hvis en ikke uvæsentlig del af skyldneres gæld er pådraget ved strafbare eller erstatningspådragende forhold, jf. herved § 197, stk. 2, nr. 1 og 3.

Det fremgår endvidere af konkurslovens § 197, stk. 3, at der ved skifterettens afgørelse efter § 197, stk. 2, skal lægges vægt på gældens alder.

Afgørelsen af, om en person kan få gældssanering, skal således træffes på grundlag af en konkret vurdering af den pågældende skyldners samlede situation og gældens karakter m.v. Dette er navnlig begrundet i, at skyldnerens interesse i helt eller delvist at få slettet sin gæld må vejes op mod kreditorernes interesse i at få de penge, de har til gode.

Af bemærkningerne til lovforslaget (L 10, Folketinget 2004-05, 2. samling), der ligger til grund for lovændringen, fremgår bl.a., at vurderingen

af, om skyldnerens økonomiske forhold er uafklarede, skal foretages i overensstemmelse med (den dagældende) retspraksis.

I tilknytning hertil fremhæves det i bemærkningerne, at skyldnerens økonomiske forhold f.eks. vil være uafklarede, hvis skyldneren er arbejdsløs eller under uddannelse. Det tilføjes imidlertid også, at hvis skyldneren i en længere periode har været arbejdsløs, vil den pågældendes økonomiske forhold efter omstændighederne kunne anses for afklarede, uanset at den pågældende modtager arbejdsløshedsunderstøttelse eller kontanthjælp.

For så vidt angår ikke uvæsentlig gæld, der er pådraget ved strafbare eller erstatningspådragende forhold, anføres det i bemærkningerne, at det vil kunne virke særligt stødende, hvis en sådan gæld saneres i umiddelbar forlængelse af den begivenhed, der udløste kravet. Sådanne krav skal derfor efter lovforslagets bemærkninger være noget ældre end anden gæld, før de kan gældssaneres. Det anføres endvidere, at længden af den periode, der skal være forløbet, inden der kan meddeles gældssanering, når gælden stammer fra strafbare eller erstatningspådragende forhold, (som hidtil) vil afhænge af en konkret vurdering af omstændighederne ved pådragelsen af kravet. Der vil således ud fra præventive såvel som moralske hensyn blive lagt vægt på forholdets grovhed og den tid, der er forløbet siden det strafbare forhold blev begået, men også på hensynet til skyldneren, jf. herved også Konkursrådets betænkning 1449/2004, s. 66 f.

For så vidt angår bestemmelsen i konkurslovens § 197, stk. 3, om at der (i alle tilfælde) skal lægges vægt på gældens alder, anføres det bl.a. i bemærkningerne, at dette er udtryk for et princip om, at jo yngre gælden er, desto mere tungtvejende for afgørelsen om gældssanering bliver omstændighederne ved gældens pådragelse. Det anføres endvidere, at der ikke kan fastsættes en absolut grænse for, hvornår en gældspost har nået en alder, hvor betydningen af de forhold vedrørende gældsstiftelsen, der er opregnet i konkurslovens § 197, stk. 2, er aftaget i en sådan grad, at gældssanering ikke længere er udelukket. Gældens alder må således som hidtil vurderes i sammenhæng med omstændighederne ved gældens pådragelse, herunder grovheden af det forhold, der udelukker gældssanering.

3. Jeg finder, at udformningen af konkurslovens § 197 er velbegrundet, og at bestemmelsen, jf. det ovenfor under pkt. 2 anførte, er udtryk for en rimelig balance af de modsatrettede hensyn, der gør sig gældende i forbindelse med afgørelser om gældssanering. Bestemmelsen giver således efter min opfattelse domstolene en fornuftig ramme for at foretage det skøn, der

nødvendigvis må være tale om i forbindelse med den enkelte afgørelse om gældssanering.

Jeg finder på den baggrund ikke umiddelbart grundlag for at tage initiativ til en ændring af reglen.

Når det er sagt, skal det understreges, at det naturligvis er helt afgørende, at domstolene også i praksis udøver deres skøn, inden for den ramme konkurslovens § 197 giver, på ensartet måde. Justitsministeriet er imidlertid ikke bekendt med konkrete oplysninger, der giver belæg for at antage, at dette ikke skulle være tilfældet.

Det bemærkes i den forbindelse, at skifteretternes afgørelser om gældssanering kan indbringes for landsretten, jf. konkurslovens § 248, stk. 2. Skyldneren har således mulighed for at få prøvet spørgsmålet, hvis skyldneren mener, at skifteretten har været for streng i sit skøn, og prøvelsesadgangen kan samtidig medvirke til at sikre den fornødne ensartethed i praksis på området.

Det bemærkes endvidere, at der findes en række trykte afgørelser fra landsretterne, der illustrerer, at gældssanering efter omstændighederne kan meddeles, både til personer på kontanthjælp og på revalideringsydelse og personer, hvis gæld i ikke uvæsentligt omfang hidrører fra strafbare handlinger, samt psykisk syge. Der kan bl.a. henvises til de domme, der er refereret i Ugeskrift for Retsvæsen 1998, s. 1245, 2000, s. 1456, s. 1457 og s. 2528, og 2001, s. 221. Disse domme må, jf. forarbejderne til konkurslovens § 197, antages fortsat at være udtryk for gældende ret, og der ses ikke at foreligge nyere trykt praksis af betydning for de spørgsmål, som Den Sociale Retshjælp rejser i sin henvendelse.

4. Det forhold, at vægtige grunde, som ovenfor nævnt, taler for, at der stilles relativt strenge krav for at opnå gældssanering, er naturligvis ikke ensbetydende med, at der ikke kan og bør overvejes andre initiativer til at hjælpe socialt udsatte og andre med særlige behov, herunder efter omstændighederne personer med gæld fra strafbare forhold.

For så vidt angår Justitsministeriets område, kan jeg nævne, at det fremgår af "*Aftale om kriminalforsorgens økonomi i 2012*", at der skal gennemføres et udredningsarbejde på kriminalforsorgens område med henblik på at tilvejebringe grundlag for, at aftaleparterne i 2012 kan drøfte de fremadrettede mål, aktiviteter og økonomiske rammer for kriminalforsorgen. Der er

i den forbindelse bl.a. igangsat en analyse med henblik på at vurdere mulighederne for at tilvejebringe grundlag for bedre forebyggelse og resocialisering.